

Med 1300 tolmačenimi rumunskimi besedami isterskih Čiribircev je 300 neposredno iz slovanskih jezikov vzetih. Leta 1850. bilo je pr. uradnih poročilih v Istri še 2953 Rumuncev, ki so pa že vsi kolikor toliko slovanski govorili. — Dalje je prof. Miklosich dal na svetlo razpravo: Beiträge zur Lautlehre der rumunischen Dialecte. Vocalismus I. Wien 1881, 34 str. Cena 30 kr. V tej knjigi tolmači korenito glasoslovje macedo-, istro- in dako-rumunskega narečja.

Iz Zagreba se nam piše 15. februarja: V „Ljubljanskega Zvona“ poslednjem broji sem rekel, da je „Vienac“ najlepši hrvatski leposlovni list; zdaj se mi to več ne zdi. Na Sušaku poleg Reke začela sta namreč gg. Gavro Grünhut in Avgust Harambašić izdavatí nov, „Hrvatska Vila“ imenovan list, katerega prva številka je te dni prišla med ljudi. Vnanjost novega podjetja je sijajna, zadržaj izboren. „Hrvatska Vila“ je velika ko nemški list „Ueber Land und Meer“. Prvega sešitka vsebina je sledeča: „Pozdrav Hrvatskoj Vili“ od Avgusta Harambašića; — „Pavao i Virginija“ od I. Hranilovića; — „Hrvatica Jelka“ od I. K. O.; — „Sitne pjesme“ Tugomilove; — „Uspavanka“ od B. K. — V prozi pisani so ti-le članki: „Primorci“, roman Jenja Sisolskega, ki je že zdaj na glasu izvrstnega romanopisca; — „O teoriji novele“ od J. Hranilovića; — „Kuće broj 12“ od N. Kokotovića; — „Nekrolog Avgusta Šenoe“ od A. Harambašića; — „Literarni pokret italijanski godine 1881“ od Fr. Africa; — „Rieka“ od D. Hirca (s slikami). — Glasba: „Prva ljubav“ od Fr. S. Koch-Kuhača. — Literarno i modino poročilo. Vrh tega prinašala bodé vsaka številka po jedno sliko iz biblijske zgodovine kakšnega slavnega slikarja. Prvi številki pridejano je na trdem papirji lepo izvedeno, 46½ cm visoko 35½ cm široko „Uzačašće Kristovo“ od Rafaela. Za premijo prejmo naročniki znani dve Čermakovi sliki „Ranjeni Črnogorac“ in „Bašibozuci vode Hercegovke na Pazar“. Iz vsebine je razvidno, da je novemu podjetju duševne podpore v obilosti na razpolaganje; da se je pak v nekaterih dneh ves prvi natis (2000 eksemplarov) razprodal, to je dokaz, da mu tudi materijalne ne manjkajo. Želim, da ostane „Vila“ vedno takšna, kakeršna je. — Kako silno se je pa začelo hrvatsko občinstvo za literaturo zanimati, razvidno je iz tega, da se bodé vsaka knjiga „Matice Hrvatske“ letos tiskala v 6000 iztisih! Za tega delj so se tudi knjige za 1881 malo zakasnilo. Kakor hrvatske novine poročajo, kani Matica svojim društvenikom sledeče knjige dati: Dr. Boguslav Šulek: „Popularna kemija“ s slikami, (22 tiskanih pol veliko delo); — Durruy: „Grška zgodovina“ preložil in dopolnil dr. Peter Tomić; — J. Jurković: „Sabrane pripovedi“ (drugi zvezek) in F. Miler: „Cvieta i Miljenko. Tragedija iz dubrovačke prošlosti“. — Temu spisu dosodila je „Hrv. Matica“ Koturjevo nagrado od 300 gld. — Najlepši dar pak bodo gotovo „Izabrane pjesme Augusta Šenoe“ z uvodom prof. dr. Frana Markovića. Izdava bodé tako sijajna kakor ona Vrazovih pesnij. — Te knjige dobode vsak društvenik. Matica je pa ukrenila tudi zalagati prevode latinskih in grških klasikov. To leto izidó „Djela Sallustija“ od A. Veberja in „Homerova Odysseja“ od Tomislava Maretića. — Kakor je iz teh vrstic razvidno, izpolnjuje „Hrv. Mat'ca“ svoje obljube da bi jih lepše ne mogla. Samo prvega dela Smičiklasove „Hrvatske poviesti“ še letos ne bodé na svetlo, ker je g. pisatelj še ni utegnul dovršiti. Ako pa tudi še ni izšla celokupna zgodovina hrvatskega naroda, to moramo vender reči, da

se gradivo za njo silno marljivo nabira. „Društvo za poviestnico jugoslavensko“, ki je izdalo 11 knjig „Arkiva“, a potem za več let nič, prerodilo se je l. 1878. Zdaj se zove „Hrvatsko arkeologiško društvo“; predsednik mu je Ivan Kukuljević Sakeinski, podpredsednik in urednik društvenega časopisa S. Ljubić. — „Viestnika“, ki ga društvo izdaje, izšli so trije tečaji; té dni zagledal je beli dan četrtega tečaja prvi zvezek, ki je še bolj zanimljiv ko prejšnji. — Zgodovinska knjiga je nadalje delo Fra Mije Batinića: Djelovanje Franjevacu u Bosni i Hercegovini za prvih šest vjekova njihova boravka (1235–1517.) I. Cena je 80 kr. Ta knjiga dopolnjuje in izpravlja najnovejše delo prof. Vj. Klaića: Povjest Bosne. — Hrvatsko Društvo sv. Jeronima izdalo je tega pisatelja „Opis zemalja u kojih obitavaju Hrvati“. To je že drugi zvezek tega, ljudstvu namenjenega dela. V tej knjigi opisuje se dična Dalmacija osobito lepo.

V „Ljublj. Zvonu“ omenil sem že novega, v Zagrebu izhajajočega, nemškimi jezikom pisanega „Kroatische Revue“ zvanega časopisa. Namen temu listu je, tujce, v prvej vrsti Nemce z našimi odnašaji, literarnimi in socijalnimi, upoznati. — Izdavatelj in urednik listu, dr. Ivan pl. Bojničić oznanil je nedavno, da bode izdaval list „Südslavische Revue“ ter da so mu najboljši pisatelji „jugoslovanski“ svoje sodelovanje obljubili. A kako tó, da se imenuje list „Kroatische Revue“? Meni se vidi, da si je čestiti gospod doktor hotel samo naročnikov v Slovencih in Srbih dobiti, da bode potem ideje proroka Starčevića prodajal. — Zadržaj prvega sešitka je sledeči: dr. I. Frank: „Kroatien im Gefüge des modernen Rechtsstaates“; — Fr. Selák: Der slovenische Lyriker X und seine Vorgänger (Cf. Zvon II. 2. 125.); — Die Karsterscheinungen im westlichen Theile des Agramer Gebirges von dr. Dragutin Kramberger. — Zur geistigen Kultur in Bosnien von S. Singer. — Der Buchdruck in Kroatien im XVI. und XVII. Jahrhundert von Ivan v. Kukuljević. — Na tó slede iz družih listov pretiskane ali preložene „kritike“ in literarne vesti. — S 50 naročniki, ki jih do zdaj list ima, ne bode sé menda vzdržal. — Predno svoje poročilo končam, naj bode še povedano, da je dobro znani hrvatski pisatelj gospod Josip Evgen Tomić našemu rojaku g. Josipu Géclju dovolil preložiti na slovenski jezik svoj ljudski igrokaz „Baron Franjo Trenk“. Gospod Gecelj je delo že zgotovil ter te dni Dramatičnemu društvu v porabo poslal. Onega istega pisatelja nova igra „Matijaš Grabancijaš, djak“ (napisana po stari slovensko-hrvatski igri istega imena) predstavljala se je dne 12. febr. 1882 v Zagrebu. Jedna osoba v tej igri je „Kranjac“ in govori „kranjski“ in sicer tako brutalno „krajnštino“, da se človeku gnjusi. Nadejemo se, da bode g. Tomić pred tiskom stvar predrugačil.

V 7. dan meseca marea slavi bode Adam Mandrović, velezaslužni ravnatelj hrv. narodnega gledališča svojo petindvajsetletnico. Hrvatje prirejajo mnogo slavnostij njemu na čast.

Andrija Palmović, bivši župnik v Komarevu pri Sisku, jeden najgenijalnejših pesnikov hrvatskih, umrl je v Zagrebu v 10. dan meseca februarja 1882. v krepki moški dobi.

Srbska književnost. Srbska knjigarna „braće Jovanovića u Pančevu“ zbira narodne pesni ter jih urejene po pojedenih junacih ali dogodbah, kakor je to prof. Stojan Novaković v „Kosovu“ svetoval, v zvezkih po 15 kr. izdaje. Do sedaj so izšli sledeči sešitki: Miloš Obilić, Car Lazar, Banović Strahinja, Serdar Janković,